

Addendum:

Aanvullend ecologisch onderzoek

Geskesdijk 20 in Rijssen

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

Addendum:

Aanvullend ecologisch onderzoek

Geskesdijk 20 in Rijssen

Beknopt overzicht van de inventarisatiegegevens in het kader van de
Wet Natuurbescherming - *soortenbescherming*

In opdracht van:

BJZ.nu

Contactpersoon [REDACTED]

Uitgevoerd door:

Ecologisch Adviesbureau

Ecochore Natuurtechniek

Ruiterweg 8

7152 DE EIBERGEN

T 0544-350297

M 06-15904121

E info@ecochore.nl

I www.ecochore.nl

Onderzoeksgroepen:

Vleermuizen, huismus, steenuil en steenmarter

Onderzoeksmethodiek:

Auditieve (batdetector Pettersson D240x, D500x, batlogger M en Anabat Walkabout), territoriumkartering, cameraval en visuele inspectie met o.a. nachtkijker Pulsar Helion 2 XP50 Pro.

Auteur: [REDACTED]

Collegiale [REDACTED]

Veldwerk: [REDACTED]

Datum:

November 2022

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: te slopen schuur gezien vanaf de Geskesdijk met omringende forse zomereiken.

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie.

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL.....	4
2. INVENTARISATIEOPZET.....	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.2 Doel onderzoek	6
2.3 Volledigheid inventarisatie.....	7
3. ONDERZOEKSRESULTATEN	8
3.1 Huismusonderzoek	9
3.2 Steenuilonderzoek	9
3.3. Steenmarter	10
3.4 Vleermuizen	10
3.5 Overige soorten.....	11
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	12
4.1 Algemeen	12
4.2 Ingrep	12
4.3 Effecten en toetsing Wet Natuurbescherming	13
4.3.1 Vogels	13
4.3.2 Steenmarter	13
4.3.3 Vleermuizen	13
4.3.4 Egel.....	14
5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	15
LITERATUUR.....	16
 BIJLAGEN	 17
BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART BESCHERMDE SOORTEN	18
BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	19

1. AANLEIDING EN DOEL

De locatie Geskesdijk 20 in Rijssen betreft een leegstaande en deels vervallen boerderijen en een uit stalen damwandprofielplaten opgetrokken schuur. Tussen de boerderij en de schuur ligt de Geskesdijk als doorgaande, geasfalteerde weg.

Het voornemens is de aanwezige gebouwen te slopen en op de locatie verschillende woningen te bouwen.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die is opgenomen in de Wet Natuurbescherming, is begin 2022 een quickscan natuurtoets¹ op de locatie uitgevoerd voor het in kaart brengen van mogelijke effecten op flora en fauna. Middels deze quickscan is een indruk verkregen van de mogelijke waarden van het gebied voor flora en fauna. Uit de onderzoeksgegevens bleek dat er met betrekking tot huismus, steenuil, steenmarter en vleermuizen te weinig gedetailleerde gegevens voorhanden waren om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen welke gevolgen de geplande ingreep op soorten uit deze soortgroepen heeft. Hierdoor is nader onderzoek naar de functie van de gebouwen voor deze soorten uitgevoerd.

Om de functie van het gebied voor huismus, steenuil, steenmarter en vleermuizen in kaart te kunnen brengen, is nader onderzoek uitgevoerd in de periode mei-september 2022. Hierbij zijn verspreid over het zomerhalfjaar verschillende inventarisaties uitgevoerd door deskundigen op het gebied van de te inventariseren soorten.

Onderliggend rapport is opgesteld als addendum bij de opgestelde quickscanrapport. Voor algemene beschrijvingen en afwegingen van overige soortgroepen wordt naar de betreffende quickscanrapportage verwezen.

Tijdens het aanvullend ecologische onderzoek in 2022, is als doel gesteld de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Welke (beschermde) soorten maken gebruik van de locatie;
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten;
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Wet Natuurbescherming overtreden.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen van het aanvullend ecologische onderzoek.

---

¹ [REDACTED] herontwikkeling Geskesdijk 20, Rijssen. BJZ.nu

2. INVENTARISATIEOPZET

Tijdens verschillende bezoeken in 2022 is het plangebied geïnventariseerd op huismus, steenuil, steenmarter en vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de (mogelijk) aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de grootte van het plangebied en de onderzoeksinspanning wordt verwacht dat er geen soorten en essentiële functies zijn gemist.

bezoekdata	starttijd	weersgesteldheid	hoofdonderzoek
15-05-2022	08:00	bewolking 4/8, windkracht 1 Bft O, 20 °C	huismus
29-05-2022	20:30	bewolking 8/8, windkracht 2-3 Bft N, 12 °C	huismus
10-06-2022	21:00	bewolking 8/8, windkracht 2 Bft ZW, 23 °C	huismus
28-06-2022	9:15	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 ZW, 21 °C	huismus
29-05-2022	21:45	bewolking 8/8, windkracht 2-3 Bft N, 13 °C	steenuil
10-06-2022	22:15	bewolking 8/8, windkracht 2 Bft ZW, 22 °C	steenuil
22-06-2022	22:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 1 NO, 25 °C	steenuil
28-06-2022	ochtend	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 ZW, 21 °C	steenuil - kastcontrole
29-05-2022	21:45	bewolking 8/8, windkracht 2-3 Bft N, 12 °C	vleermuizen - kraam/zomer
22-06-2022	22:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 1 NO, 25 °C	vleermuizen - kraam/zomer
16-07-2022	03:15	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 NW, 11 °C	vleermuizen - kraam/zomer
09-09-2022	23:00	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 Z, 16-14 °C	vleermuizen - balts en massazwerm
28-09-2022	20:30	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 ZW, 15-12 °C	vleermuizen - balts

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid.

Het veldwerk is uitgevoerd door: [REDACTED]

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere diersoort en plantengroep heeft een eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte groepen beschreven zoals uitgevoerd in het plangebied dat is weergegeven in figuur 1.

Vogels - huismus en steenuil

Het onderzoek naar vogels is uitgevoerd middels diverse gerichte bezoeken aangevuld met waarnemingen tijdens de onderzoeksmomenten naar vleermuizen. De bezoeken waren gericht op het in kaart brengen van aanwezige huismussen en steenuilen. Hierbij is voornamelijk gezocht naar territoriale dieren, nestindicerend gedrag en sporen als nesten, braakballen, veren en uitwerpselen. Door deze methode, onderbouwd met de verkregen verspreidingsinformatie en literatuuronderzoek, kan worden gesteld dat een goed beeld van deze soorten in het plangebied is verkregen.

Voor beide vogelsoorten is gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste verblijfplaatsen en territoriaal gedrag. Voor beide soorten vormen de nestlocaties de feitelijke nestlocaties. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een visuele en auditieve inspectie waarbij gebruik is gemaakt van een verrekijker. Voor steenuilen is eveneens gebruik gemaakt van geluidsnabootsing.

Huisumus

Voor huismus is gezocht naar territoriale mannetjes of nestindicerend gedrag zoals slepen met nestmateriaal, voervluchten, roepende jongen vanuit aanwezige nesten en paartjes in geschikt broedbiotoop.

Doordat het onderzoek vrij laat in het jaar is opgestart, is een uitgebreide inspanning uitgevoerd, een en ander conform het kennisdocument voor huismussen.

Binnen het plangebied is alleen de aanwezige schuur onderzocht op huismussen. De boerderij is enkele dagen voor aanvang van het onderzoek afgebrand waardoor hier geen onderzoek meer noodzakelijk was - zie foto 1.

Voor huismus zijn 3 gerichte onderzoeksmomenten uitgevoerd binnen de datumgrenzen, aangevuld met een bezoek buiten de datumgrenzen en losse waarnemingen tijdens overige onderzoeksmomenten. Voor het plangebied was met name de boerderij potentieel geschikt als broedlocatie van huismussen. De schuur biedt nauwelijks geschikte broedlocaties. In de quickscan wordt reeds aangegeven dat het gebied voor huismussen weinig geschikt is. Doordat binnen het plangebied naar meer soorten onderzoek is uitgevoerd en daardoor diverse aanvullende onderzoeksmomenten zijn uitgevoerd, kan redelijkerwijs worden gesteld dat wel een goed en volledig beeld van huismussen binnen het plangebied is verkregen.

Steenuil

Aan de schuur en in de aangrenzende houtopstand zijn uilenkasten aanwezig. Aan de schuur hangt een steenuilenpijp en in de houtwal een bosuilkast.

Het onderzoek naar steenuil heeft plaatsgevonden middels twee methoden.

Ten eerste is een territoriumkartering uitgevoerd waarbij op verschillende momenten middels geluidsnabootsing in de directe omgeving is gezocht naar territoriale steenuilen.

Aanvullend is de nestkast gecontroleerd sporen van gebruik door steenuil.

Tijdens alle onderzoeksmomenten is gezocht naar sporen of aanwijzingen van deze soort binnen het plangebied.

Steenmarter

Voor deze soort is gericht gezocht naar sporen binnen het plangebied. Hierbij is gezocht naar prenten, uitwerpselen, geur, latrines, prooiresten ed. Aanvullend is gebruik gemaakt van cameravallen om de aan- of afwezigheid van de soort in kaart te brengen.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertrageningsfunctie (type: Pettersson D240x, D500x, Batlogger M en Anabat Walkabout) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt. Door middel van de computerprogramma's Batsound, Batexplorer en Kaleidoscoop, is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanblijfsel en gebiedsgebruik. De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van eventuele kraam- en zomerverblijven. Hiervoor zijn zowel enkele avondbezoeken als een ochtend- en nachtbezoek uitgevoerd.

Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven.

Het ochtendbezoek is uitgevoerd vanaf enkele uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De avondbezoeken in het voorjaar zijn gestart ruim voor zonsondergang tot enkele uren hierna.

De bezoeken in augustus en september zijn in de nachtelijke uren uitgevoerd waarbij het onderzoek minimaal 1 uur na zonsondergang is gestart. De onderzoeksrondte in augustus is rond middernacht uitgevoerd om zo ook indicaties van middernachtzwermen in kaart te kunnen brengen.

De gebruikte methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2021 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereeniging.

2.2 Doel onderzoek

In het onderzoek is beoordeeld of vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn en welke consequenties de werkzaamheden hebben op de feitelijke locaties en het duurzaam voortbestaan van de lokale populatie en individuen.

Voor vleermuizen en vogels geldt een uitgebreide toetsing indien vaste verblijfplaatsen, rustlocaties en broedlocaties worden aangetast. Deze toetsing wordt gehanteerd bij aanvragen voor ontheffingen of omgevingsvergunningen. Door het uitgevoerde onderzoek kunnen de volgende vragen worden beantwoord.

Beoordelingskader:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantingsplaats en rust- en / of verblijfplaats aangetast door de voorgenomen activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?

Eén van de volgende belangen moet gelden voor vogels:

- bescherming van flora en fauna (b)
- veiligheid van het luchtverkeer (c)
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Eén van de volgende belangen moet gelden voor vleermuizen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

- Is er een andere bevredigende oplossing voor de volgende zaken:
  - de locatie
  - de inrichting op de locatie
  - de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de landelijke populatie niet in gevaar?

Deze onderzoeksvragen zijn opgesteld door het voormalige ministerie van EL&I en beschreven in de soortenstandaarden van betreffende soorten. Sinds juli 2017 zijn de soortenstandaarden vervangen door kennisdocumenten per diersoort. In deze kennisdocumenten is eveneens de onderzoeksinspanning geformuleerd om gefundeerde uitspraken te kunnen doen omtrent aan- of afwezigheid en functionaliteit van het gebied voor betreffende soorten. Het uitgevoerde onderzoek is op deze kennisdocumenten, in combinatie met de broedvogelmonitoringshandleiding van SOVON en het vleermuisprotocol 2021, gebaseerd. De huidige kennisdocumenten zijn vrij via internet verkrijgbaar via <https://www.bij12.nl/>.

In de tabel 1 zijn de specificaties van de onderzoeksmomenten weergegeven. Tijdens alle onderzoeksmomenten is gezocht naar aanwijzingen van alle te onderzoeken beschermde soorten. In tabel 1 is in de laatste kolom weergegeven welke soortgroep als basis van de betreffende onderzoeksrunde diende.

2.3 Volledigheid inventarisatie

Het onderzoek is in de basis volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet Natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht, zie kader bijlage 2) van de Wet Natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode zijn gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht

beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, zoals de meeste gegevens in het quickscanrapport. Voor zwaar/Europees beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch verandert waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecooloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

Foto 1. Recent afgebrande boerderij als onderdeel van het onderzoeksgebied.
Foto 29 mei 2022.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied.
Bron: Google Maps.

Uitsnede:

- Begrenzing plangebied.
- Locatie van de afgebrande boerderij

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in bijlage 1 tenzij bij de tekst opgenomen. In het volgende hoofdstuk (4) worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen beschreven.

3.1 Huismusonderzoek

Bij aanvang van het onderzoek was de betreffende boerderij zeer recent afgebrand. Juist deze locatie had de meeste potentie voor huismussen.

In relatie tot de schuur zijn geen waarnemingen van huismussen verricht.

Op enige afstand, binnen de bebouwde kom, bij woningen en in de oostelijk gelegen moestuinen, zijn wel territoriale huismussen gehoord. Deze huismussen hadden echter geen binding met de schuur.

Doordat eveneens geen sporen van nesten zijn aangetroffen, kunnen nestlocaties binnen het plangebied worden uitgesloten.

3.2 Steenuilonderzoek

De aanwezige nestkasten en de schuur in mindere mate, bieden in potentie geschikte broedlocaties voor steenuil. Hierdoor is naar deze soort nader onderzoek uitgevoerd.

Met behulp van geluidsnabootsing is in de omgeving gezocht naar territoriale steenuilen. Hierbij is op verschillende plekken tot enkele 100^{den} meters vanaf de planlocatie het geluid afgespeeld waarna geruime tijd gewacht is om eventueel respons te horen. Er is bewust niet direct binnen het plangebied middels geluid onderzocht om mogelijke verstoring te voorkomen. Ook de overige telpunten zijn gekozen op enige afstand van potentieel geschikte nestlocaties - zie figuur 2.

Figuur 2: Verspreidingsgegevens steenuilen.

- - telpunt met geluidsnabootsing
- ▲ - globale locatie respons steenuil

Inzet:

- - bosuilkast
- - steenuilkast

Tijdens het onderzoek met geluidsnabootsing, zijn in de omgeving enkele territoriale steenuilen gehoord. In figuur 2 zijn de globale locaties ingetekend. Binnen het plangebied is geen steenuil territoriaal vastgesteld. Ook tijdens vleermuisonderzoeksmomenten zijn geen steenuilen in relatie tot het plangebied vastgesteld. Ook zijn binnen het plangebied geen sporen van deze soort gevonden. Naar aanleiding van deze bevindingen is besloten een gerichte kastcontrole uit te voeren.

In de kast zijn geen sporen van steenuilen aangetroffen. De kast was voor een groot deel gevuld met hooi/gras. Gezien het nestmateriaal, de aanwezige sporen en een territoriaal aanwezig mannetje merel tijdens het vleermuisochtendbezoek, is vastgesteld dat de kast in gebruik was door een merel. Hierdoor kan gebruik door steenuil met zekerheid worden uitgesloten.

Tijdens de diverse bezoeken zijn geen bosuilen waargenomen in de omgeving. Ook zijn later in het jaar geen jongen gehoord. Hierdoor is het niet aannemelijk dat de kast in gebruik was door bosuil. Hoewel een nestlocatie van bosuil in categorie 5 valt waardoor bij ruimtelijke ontwikkelingen in beginsel geen nadere maatregelen noodzakelijk zijn, wordt wel geadviseerd de kast te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is het wenselijk dat de kast op een andere plek in de houtsingel wordt opgehangen. Door de vele forse bomen in de singel zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.

3.3. Steenmarter

Binnen het plangebied is gericht gezocht naar sporen en activiteit van steenmarter. Ook tijdens de inventarisaties naar vleermuizen is aandacht besteedt aan deze soort.

De voormalige boerderij was voor deze soort vermoedelijk zeer geschikt als verblijfslocatie. De schuur biedt echter weinig verblijfplaatsmogelijkheden. Er zijn dan ook geen aanwijzingen van een vaste verblijfplaats van deze soort binnen het plangebied aangetroffen.

3.4 Vleermuizen

Gezien de ecochore² van het plangebied en de ecologie van verschillende soorten vleermuizen, kan worden aangenomen dat het plangebied een onderdeel vormt in het leefgebied van verschillende soorten. Met name door de ligging grenzend op de overgang van de bebouwde kom en het buitengebied en de aanwezige laanbomen en een houtsingel met forse zomereiken, kan de planlocatie voor vleermuizen geschikt leefgebied vormen.

In de schuur waren verblijfplaatsen van gebouwde bewonende soorten op voorhand niet uit te sluiten. Voor geschikte verblijfplaatsen moet met name gedacht worden aan ruimten achter betimmeringen, spouwmuren, daken, loodflappen en dergelijke. Om aan- of afwezigheid van vleermuizen vast te kunnen stellen, is aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd.

Gedurende het onderzoek zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld. In bijlage 1 is een verspreidingskaart weergegeven met daarop de waargenomen vleermuizen en gebiedsfuncties.

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Deze soort is tijdens alle bezoeken binnen en rondom het plangebied aangetroffen. De soort is vrij windgevoelig waardoor foeragerende en 'op route' zijnde dieren afhankelijk zijn van geleidende elementen als houtopstanden en gebouwen.

Tijdens de avondbezoeken zijn de eerste dieren vanaf zonsondergang waargenomen. Dit betroffen dieren die afkomstig waren vanuit de bebouwde kom van Rijssen en langs de laanbeplanting richting het zuidwesten vlogen. Enkele dieren waren enige tijd foeragerend aanwezig rondom de forse zomereiken binnen het plangebied. Ook rondom

² Een ecochore is een ruimtelijk begrensde ecologische eenheid, gekenmerkt door een inwendige heterogeniteit in een halfnatuurlijk of cultuurlandschap. Een ecochore bestaat uit een verzameling ecotopen; bijvoorbeeld de verschillende aan elkaar grenzende ecotopen op en rond een erf of binnen een specifiek landschapstype. Samen vormen deze ecotopen een gevarieerd landschap.

de singel en de aanwezige moestuinen langs de oostzijde van het plangebied, wordt door verschillende individuen gefoerageerd.

Tijdens de avondronde op 22 juni is het aantal individuen gedurende de gehele telling nabij het plangebied geschat op 10-20 exemplaren. Er is echter niet gericht gepost om het aantal exact in kaart te brengen. Hierdoor kan door de aanwezige foeragerende dieren dat enkele individuen dubbel zijn geteld. Bij de ochtendtelling zijn slechts 2 dieren op-route richting het noorden vastgesteld; beide zonder binding met het plangebied.

Tijdens de avondronden zijn bij de schuur geen uitvliegende dieren vastgesteld. Ook zijn tijdens de ochtendronde geen zwermende of inkruipende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Doordat spouwmuuren ontbreken en door de zeer gladde damwand-profielplaten aan de buitenzijde van de schuur, vormt de schuur weinig geschikte mogelijkheden voor vleermuizen.

Gezien het bovenstaande kunnen zomerverblijven en kraamverblijven worden uitgesloten.

Tijdens de nazomerronden in september, is tijdens beide bezoeken een intensief baltsend mannetje gewone dwergvleermuis binnen het plangebied waargenomen. Doordat gewone dwergvleermuizen baltsvluchten uitvoeren en daardoor in een vrij ruime omgeving kunnen worden aangetroffen, is met behulp van een nachtcamera de baltsvlucht zo goed mogelijk in kaart gebracht. De baltsvlucht van dit mannetje was met name langs de Geskesdijk tot een eind binnen de bebouwde kom van Rijssen te volgen. Hoewel het mannetje ook boven het plangebied baltste is geen enkele binding met de schuur vastgesteld. Hierdoor kan redelijkerwijs worden gesteld dat er geen paarlocatie van deze soort in de schuur aanwezig is.

De schuur vormt voor massawinterverblijven geen geschikte mogelijkheden. Er zijn onvoldoende stenenmassa, hoogte en verblijfplaatsmogelijkheden voorhanden. Tijdens het najaarsonderzoek zijn dan ook geen indicaties van zwermgedrag vastgesteld.

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Deze soort is tijdens de beide avondbezoeken in de voorzomer enkele malen waargenomen. Het eerste individu dat werd waargenomen op 29 mei was rond 22:10 afkomstig vanuit de bebouwde kom en was op-route richting zuidwest. Ook rond 22:27 werd een individu op-route waargenomen. Vermoedelijk betrof het twee verschillende individuen. Tijdens het avondbezoek op 22 juni is slechts 1 individu waargenomen. Dit dier was korte tijd foeragerend binnen het plangebied aanwezig. Er kan echter met zekerheid worden gesteld dat dit dier niet uit de schuur afkomstig was.

Gezien het bovenstaande kan een verblijf van laatvliegers in de schuur worden uitgesloten.

Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Deze soort is tijdens de nachtronde op 9 september overvliegend boven het plangebied waargenomen. De waarneming betrof een overvliegend exemplaar zonder binding met het plangebied.

Een verblijfplaats van deze voornamelijk boombewonende soort is in de schuur uitgesloten. Ook in de houtsingel zijn geen verblijfplaatsen van deze soort vastgesteld.

3.5 Overige soorten

Tijdens het onderzoek is een foeragerende egel nabij het plangebied in het achtergelegen weiland waargenomen - zie foto 2. De aanwezige struwelen grenzend aan het plangebied, vormen geschikt leefgebied voor deze soort. Doordat het plangebied grotendeels verhard is, zijn binnen de strikte begrenzing van het plangebied weinig geschikte mogelijkheden voor verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. Overige beschermde soorten zijn niet aangetroffen.

Foto 2. Nachtopname van een foeragerende egel.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Flora- en faunawet uit 2002. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5
- Artikel 3.10

Artikel 3.1 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.5 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een ontheffing noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor ontheffing wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *strikt beschermde* soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.10 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van ontheffing of is nader onderzoek en ontheffing noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 2.

4.2 Ingreep

Het voornemen is de aanwezige gebouwen (in de huidige situatie alleen nog de schuur) te slopen en op de locatie verschillende woningen te bouwen. Voor de geplande werkzaamheden zullen geen houtopstanden of bomen worden gerooid.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke Ingrepen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Wet Natuurbescherming (hoofdstuk 4) gebaseerd.

4.3 Effecten en toetsing Wet Natuurbescherming

In het kader van de Wet Natuurbescherming is getoetst aan verschillende artikelen. Met name de onderstaande artikelen zijn hierbij van toepassing.

- Artikel 3.1 lid 2 van de Wet Natuurbescherming, verbiedt onder andere het vernietigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn.
- Artikel 3.5 lid 4 van de Wet Natuurbescherming, verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van soorten van de Europese Habitatrichtlijn.
- Artikel 3.10 lid 1b van de Wet Natuurbescherming, verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van nationaal beschermde soorten.

Gezien het bovenstaande en de voorgenomen maatregelen, lag de nadruk van het onderzoek op het in kaart brengen van mogelijk aanwezige nesten van vogels en vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

4.3.1 Vogels

Van huisbus zijn binnen het plangebied geen nestlocaties vastgesteld waardoor geen nadere maatregelen ten aanzien van deze soort noodzakelijk zijn.

De steenuilkast is niet in gebruik door een steenuil. Ook in de schuur is geen nestlocatie van deze soort aanwezig waardoor geen nadere maatregelen noodzakelijk zijn.

Voor de geplande sloop zal de aanwezige steenuilkast worden verwijderd. Doordat het plangebied en de omgeving wel potentieel geschikt leefgebied vormt voor deze soort, is het aan te bevelen de kast te verplaatsen naar een geschikte boom in de aangrenzende houtsingel zodat eventuele vestiging in de toekomst alsnog mogelijk is.

4.3.2 Steenmarter

Deze soort is tijdens het onderzoek niet binnen het plangebied aangetroffen. Ook zijn geen sporen gevonden die kunnen duiden op een in gebruik zijnde verblijfplaats. Hierdoor zijn voor deze soort geen restricties ten aanzien van de voorgenomen ingrepen.

Indien de schuur langere tijd leeg staat en het terrein door achterstallig onderhoud zal verruigen, is vestiging van een steenmarter alsnog mogelijk. Hierdoor is het raadzaam indien de sloop tot minimaal na het voortplantingsseizoen 2023 (tot na augustus 2023) wordt uitgesteld, voorafgaande aan de sloop een extra controle uit te voeren naar vaste verblijfplaatsen. Indien een verblijfplaats aanwezig is, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

4.3.3 Vleermuizen

Tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek zijn nabij het plangebied en de directe omgeving drie soorten vleermuizen aangetroffen - gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond beschermd waardoor het verwijderen of aantasten niet zonder ontheffing van de Wet Natuurbescherming is toegestaan.

Bij mogelijke aantasting van een verblijfplaats is het eveneens noodzakelijk om gerichte maatregelen te treffen om vermindering in het aanbod aan verblijfplaatsen te voorkomen en de aanwezige populatie vleermuizen te behouden. Dit geldt zowel tijdens de werkzaamheden als in de nieuwe situatie. Hierdoor is het van belang de juiste mitigerende en compenserende maatregelen te treffen.

Aan de hand van de verkregen onderzoeksgegevens kan worden gesteld dat er echter geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de schuur aanwezig zijn. Ook vormt het plangebied zelf geen essentieel onderdeel in het leefgebied van vleermuizen. De laanbeplanting langs de Geskesdijk en de houtsingel langs de oostzijde van het plangebied, worden wel door verschillende gewone dwergvleermuizen en enkele laatvliegers gebruikt als vlieggeleiding en foerageergebied. Hoewel geen onderzoek is verricht om inzichtelijk te krijgen in welke

mate deze houtopstanden als essentieel zijn aan te merken, is dit hier niet noodzakelijk doordat de houtopstanden behouden blijven.

Gezien het bovenstaande is voor vleermuizen geen ontheffing en zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

4.3.4 Egel

Binnen het plangebied is tijdens het onderzoek een egel vastgesteld. In de huidige situatie zijn geen aanwijzingen gevonden van een vaste verblijfplaats van deze soort. Bij langere leegstand van de schuur en indien door achterstallig onderhoud het terrein kan verruigen, is een vaste verblijfplaats van egel alsnog mogelijk. Hierdoor is het raadzaam indien de sloop tot minimaal na het voortplantingsseizoen 2023 (tot na juli 2023) wordt uitgesteld, voorafgaande aan de sloop een extra controle uit te voeren naar vaste verblijfplaatsen. Indien een verblijfplaats aanwezig is, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Dit addendum is geschreven als aanvulling op een quickscanonderzoek zoals in de inleiding is aangegeven. Tijdens het aanvullende onderzoek is onderzoek verricht naar de functie van het plangebied voor huismus, steenuil, steenmarter en vleermuizen.

Huisumus

Van deze soort zijn geen nestlocaties binnen het plangebied aanwezig. Hierdoor zijn geen ontheffing of nadere maatregelen noodzakelijk.

Steenuil

Van deze soort zijn geen nestlocaties binnen het plangebied aanwezig. Hierdoor zijn geen ontheffing of nadere maatregelen noodzakelijk.

Wel wordt geadviseerd om de aanwezige steenuilkast te verplaatsen naar een geschikte boom in de aangrenzende houtsingel.

Steenmarter

Van deze soort is geen vaste verblijfplaats in de schuur aanwezig. Hierdoor zijn geen ontheffing of nadere maatregelen noodzakelijk.

Bij leegstand tot na het eerst volgende voortplantingsseizoen (tot na augustus 2023) is het raadzaam om voorafgaande aan de sloop een extra controle op verblijfplaatsen uit te voeren. Doordat het plangebied wel potentieel geschikt is, is vestiging alsnog mogelijk.

Vleermuizen

In de schuur zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Hierdoor zijn geen ontheffing of nadere maatregelen noodzakelijk.

Volledigheid onderzoek

Op de planlocatie zijn enkele natuuronderzoeken uitgevoerd. Samen geven deze onderzoeken een goed en volledig beeld van de aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten. Aan de hand van de bevindingen van de onderzoeken, de samenstelling van de aangetroffen soorten en de onderzoeksinspanningen, kan worden gesteld dat er geen strikt beschermde soorten met een essentiële binding met de planlocatie zijn gemist. Hierdoor kan het natuuronderzoek ten aanzien van vleermuizen als volledig worden beschouwd.

Gezien de bevindingen van het uitgevoerde ecologisch onderzoek is in de huidige situatie geen ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk om de schuur te slopen.

Door de potentiële geschiktheid van het plangebied voor steenmarter en egel, zeker indien er achterstallig onderhoud en daardoor verruiging ontstaat, is toekomstige vestiging van deze soorten alsnog mogelijk. Indien de sloop wordt uitgesteld tot na het voortplantingsseizoen van 2023 van deze soorten (globaal genomen bij sloop na augustus 2023) is het raadzaam een extra controle op vaste verblijfplaatsen uit te voeren. Bij aanwezige vaste verblijfplaatsen kunnen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

LITERATUUR

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dienst Regelingen. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Hovens, ir. J.P.M., S.P.N. Naber-Hovens en ir. C. de Koning. 2022. Quicksan natuurwetgeving Kruisstraat 34 te Ooij. En aanvullend huismussenonderzoek. Faunaconsult
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14765 (08-11-2010)].
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica, 8(2): 391-401.
- Staa, S van, T. Dalderup. 2022. Natuurtoets herontwikkeling Geskesdijk 20, Rijssen. BJZ.nu

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- www.overijssel.nl
- www.verspreidingskaart.nl
- www.ndff.nl

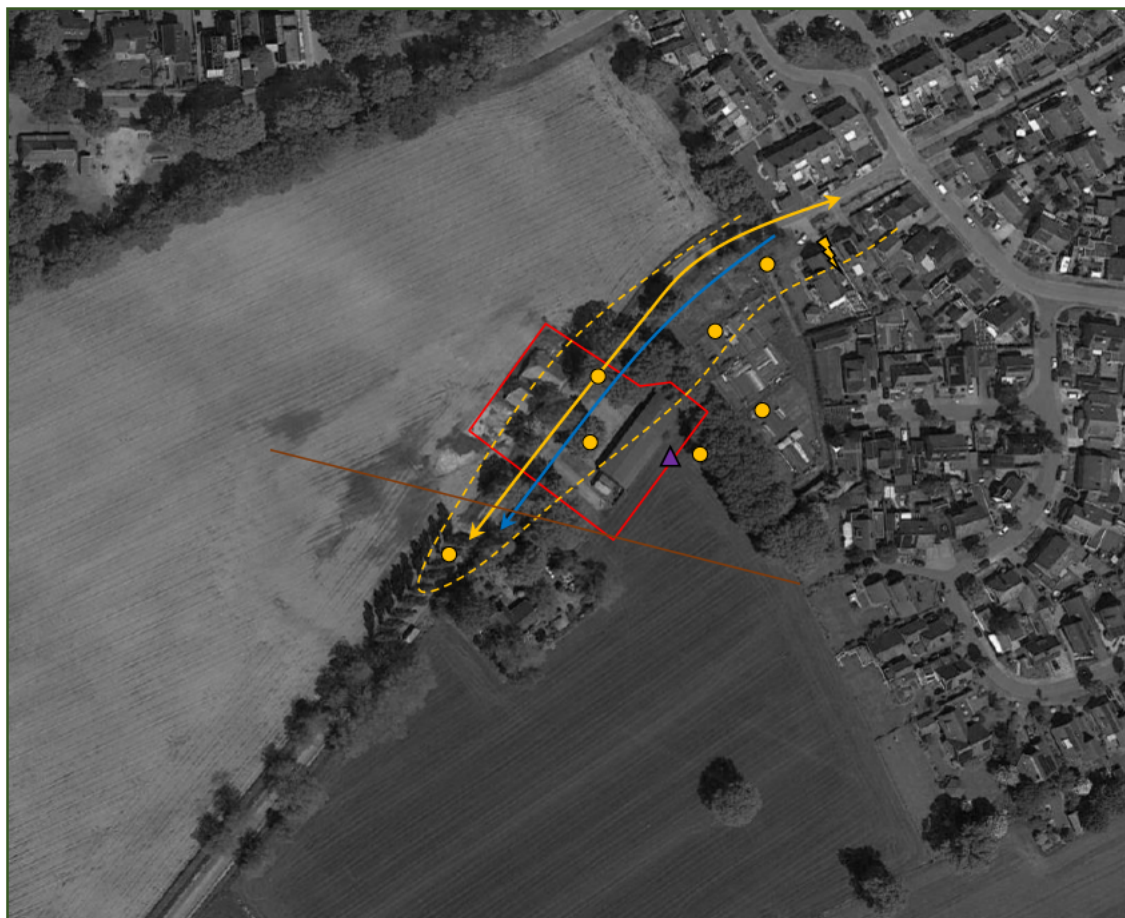

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Verspreidingskaart beschermde soorten
- Bijlage 2: Toelichting Wet Natuurbescherming

BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART BESCHERMDE SOORTEN

Figuur 3. Verspreidingskaart waargenomen beschermde soorten.
Het rode kader betreft het onderzochte plangebied.

Legenda:

- - gewone dwergvleermuis
- - laatvlieger
- - rosse vleermuis

▲ - egel

Stippen	- vleermuizen - losse waarnemingen (indicatief; de stippen geven een indruk van de dichtheid en verspreiding - (samenvatting van alle bezoeken)
Pijlen/lijn	- foerageeractiviteit en vliegroutes.
Ster	- zomerverblijfplaats
Bliksemschicht	- werfroepend mannetje
Stippellijn	- baltsvlucht

BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen. De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 - lid 5

5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
  - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
  - b. zij is nodig:
    - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
    - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
    - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
    - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
    - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
  - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten - nationaal**Artikel 3.10**

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen.
3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.

Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

● Boomvalk	(<i>Falco subbuteo</i>)
● Buizerd	(<i>Buteo buteo</i>)
● Gierzwaluw	(<i>Apus apus</i>)
● Grote gele kwikstaart	(<i>Motacilla cinerea</i>)
● Havik	(<i>Accipiter gentilis</i>)
● Huismus	(<i>Passer domesticus</i>)
● Kerkuil	(<i>Tyto alba</i>)
● Oehoe	(<i>Bubo bubo</i>)
● Ooievaar	(<i>Ciconia ciconia</i>)
● Ransuil	(<i>Asio otus</i>)
● Roek	(<i>Corvus frugilegus</i>)
● Slechtvalk	(<i>Falco peregrinus</i>)
● Sperwer	(<i>Accipiter nisus</i>)
● Steenuil	(<i>Athene noctua</i>)
● Wespandief	(<i>Pernis apivorus</i>)
● Zwarte wouw	(<i>Milvus migrans</i>)

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: "Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen" - 3 december 2016.